

Bonaventura Ubach. *El Sinaí. Viatge per l'Aràbia pètria cercant les petjades d'Israel*, (Tercera edició). Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, p. 412, 2011.

Publicacions de l'Abadia de Montserrat (PAM) ens obsequia amb l'edició fac-símil d'El Sinaí, que reproduceix la del 1955 (http://www.youtube.com/watch?v=nbe7wnPBO_0). La primera edició data del 1913 amb Pròleg de Mn. Jaume Collell i nombroses fotografies fetes pel mateix autor, esgotada en poc temps: és una delícia tenir aquesta edició a les mans i llegir-la. El 1955 PAM publica la segona edició amb la descripció d'un segon i tercer viatge a la mateixa zona els anys 1928 i 1932. El P. Ubach (1879-1960), monjo de Montserrat, va ser professor de Bíblia i de llengües orientals, així com promotor de l'edició de la Bíblia i del Museu de Montserrat, si més no.

El 2010 es publicava el *Dietari d'un viatge per les regions de l'Iraq (1922-1923)*, inèdit, del mateix autor i editorial, i del qual val la pena dir-ne, ni que sigui, alguna cosa perquè ambdós viatges estan relacionats pel gran interès del P. Ubach per conèixer *in situ* els llocs bíblics: el 2 de juliol de 1922 s'embarca cap a Alexandria i, passant per Jerusalem, s'adreça cap a Síria i les regions de l'Eufrates i el Tigris. D'aquest viatge escriu un dietari que serveix de fonament per a la publicació del *Dietari* amb més de tres-centes fotografies i amb una acurada edició que fa encara més agradable compartir les vivències del seu autor per terres d'Orient. Els objectius d'aquest viatge es poden resumir així: fer coneixença d'aquelles terres bíbliques per més fàcilment aprofundir en els textos, sobretot de Gènesi i segona de Reis, a més d'aplegar objectes arqueològics per al Museu Bíblic de Montserrat; estudia el folklore d'aquelles regions i es familiaritza amb la parla de la llengua àrab, i perfecciona l'estudi de la llen-

gua siríaca i els seus ritus. Alhora, veu com viuen les comunitats cristianes de l'església siríaca i les festes de Rams a la Pasqua, el Nadal, la festa de l'Epifania, la festa de la Transfiguració, la mort, el dol, l'enterrament, la confessió... l'hospitalitat i el goig de rebre'l a les seves estances. Vist així, tot sembla prou bonic, però les experiències del viatger no sempre són amables: xinxes, rates, calor, gana, contratemps, i sempre a l'aguait en la compra d'objectes d'interès per al Museu de Montserrat. Des de Bagdad ("anomenada també *Dar es-salâm*, "mansió de pau", on conviuen amb concòrdia totes les religions des de la musulmana a la catòlica), d'allà, entrant i sortint, va fent itineraris cap a Babilònia ("quin quadre tan desolat que presenta!"), davalla el Tigris, Ur, arriba a Nínive, visita pobles, monestirs i santuaris, basars, runes, temples, zigurats... localitza llocs i troba la relació amb el text bíblic: per exemple, arriba fins a Dibse, als límits del reialme de Salomó (1Re 5,4); visita la tomba del profeta Ezequiel, la d'Esdres, segons una antiga tradició, o la falsament identificada com de Josué, entre d'altres. I així es podria anar resseguint no solament els llocs sinó com els viu el P. Ubach.

Ambdós llibres contenen la narració de dos viatges on el text bíblic n'és el guió i la guia, on l'exegeta, amb esperit aventurer, cerca viure i veure de primera mà llocs bíblics i fer-se càrrec de l'estil de vida de les persones que els habiten, la seva cultura, creences, usos i costums perquè la distància en el temps no és impediment per fer-ne una experiència, si més no, literària que enriqueix i afavorirà la comprensió del text. Són narracions en primera persona, de tal manera que hom se sent

interlocutor privilegiat de l'autor, com si l'acompanyés pels indrets que descriu amb precisió i on descriu acuradament tant la geografia com les persones fent aproximacions a la psicologia del personatge: per exemple, la laboriosa negociació de contractació amb l'arquebisbe grec del Sinaí, o bé, "Prop d'una hora ens hem anat gronxant damunt el camell dins l'espaiosa rambla de sorra que forma aquest *uâdy*, vorejat sempre de dues marjades calcàries, i tenint per fons una curiosa muntanya...", (*El Sinaí*, p. 19s. i p. 121, respectivament).

El Sinaí no es limita a les peculiaritats literàries d'un dietari, va més enllà al contrastar les observacions que fa amb posicionaments d'estudiosos de prestigi del text bíblic com, per exemple, el P. Lagrange (p. 56), argumentant i contrastant el seu parer *in situ*. Hem de tenir present que d'aleshores ençà l'actualització dels estudis bíblics és constant, és a dir, hem de llegir en el context de l'època que s'escriu.

El Sinaí és el lloc clau de l'alliberament del grup de l'Èxode amb un abans i un després: la sortida d'Egipte i el pas de la mar Roja sota el guiatge de Moisès, i el camí cap a Canaan (en aquest viatge l'objectiu del P. Ubach és la regió del Sinaí, no va més enllà). Els fets de les narracions sobre el Sinaí són la compilació de diverses tradicions religioses antigues que plasmen l'experiència específica viscuda pel poble d'Israel (pels *hebreus*) on no solament s'estableix una relació peculiar entre el poble i Jahvè, sinó que també es configura l'ètica i el culte amb clara projecció històrica i social. No es tracta d'una narració de tipus mític, sinó enquadrada, inserida, en una situació real d'opressió: els *hebreus* designen un grup de baixa

condició social que lluita pel seu dret a l'existència, a la dignitat de vida: Jahvè és el seu Déu, el Déu dels oprimits i desvalguts. El marc històric, i vivencial, s'extrapola fàcilment a l'actualitat. Però tal alliberament no es dóna sense la decisió, el compromís i la col·laboració humana: hi ha una relació de reciprocitat entre l'actuació de Jahvè i el comportament humà, l'exigència es dóna quan hom accepta tal relació i el que suposa. Es tracta d'una lleialtat a dues bandes desiguals que, al llarg de la història, està farcida d'infidelitats per part humana i d'incògnites, de qüestionaments, quant a la comprensió-coneixement de la divinitat.

Un esperit aventurer? És possible perquè, sense el coratge i la curiositat per enfrontar-se a allò desconegut i imprevisible, veig difícil dur a terme un viatge com aquest. Al meu entendre, el P. Ubach va ser un investigador bíblic a l'estil d'altres científics que cerquen a través del viatge i les seves vivències un coneixement rigorós d'allò llegit i estudiat en els textos. No és un llibre de viatges que cerca entretenir i transportar-nos a altres llocs i temps, malgrat ho faci, i que convida a seguir-lo ni que sigui amb la seva lectura, és un acte de pietat en el sentit més genuí del terme: un humanisme pràctic que es nodreix amb l'esperit bíblic.

Altres viatgers han fet recorreguts semblants en altres èpoques. Per exemple, una de les primeres viatgeres coneguda va ser Egèria (a *El Sinaí*, el P. Ubach s'hi refereix com "la intrèpida monja gallega"), al s. IV viatja per l'Orient Mitjà: visita Jerusalem, el Sinaí, el mont Nebo, Síria, Egipte... i en deixa testimoni al seu llibre *Peregrinato ad Loca Sancta* (vegeu Egèria. *Diari d'un pelegrinatge a Terra*

Santa. A cura de Sebastià Janeras, 1993) on ens transmet les seves experiències de viatge. O bé, el *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa* (1888), que conté les anotacions que mossèn Cinto Verdaguer va prendre mentre feia el viatge a aquests llocs amb estil peculiar, i tants i tants viatgers-pelegrins que recullen les seves vivències en dietaris personals, anònims. Aquest juliol, visitant la catedral de Sant Bertran de Comenge, al sud-oest de Tolosa, em vaig veure gratament sorpresa per una petita exposició dedicada a Marie-Dominique de Binos i al seu llibre *Voyage par l'Italie, en Egypte, au Mont-Liban, et en Palestine ou Terre Sainte (avec figures)*, Paris, 1787 (http://openlibrary.org/works/OL5947765W/Voyage_par_l'Italie_en_Egypte_au_Mont-Liban_et_en_Palestine_ou_Terre_Sainte), del qual hom pot fer-ne una lectura *on-line*.

El 13 d'abril de 2011 s'inaugurà a Barcelona, a la Capella Reial de Santa Àgata, una exposició intitolada "Viatge a l'Orient Bíblic" (<http://www.youtube.com/watch?v=Y7pKRLk2N8g>) organitzada per l'Institut Europeu de la Mediterrània, l'Abadia de Montserrat i el Museu de Montserrat: s'hi van presentar els viatges que va fer el P. Ubach a Palestina, Babilònia, Alexandria, Egipte i la Península del Sinaí durant la primera meitat del segle XX, per tal de ser testimoni en primera persona de la geografia, la cultura, els costums, la llengua... del món bíblic i recollir material i documentació per al Museu Bíblic de Montserrat, inaugurat el 1911. Està previst que Publicacions de l'Abadia de Montserrat publiqui la vida del P. Ubach: és una bona notícia que esperem que es dugui a terme ben aviat ja que la biografia de què es disposa, a cura de Romuald Díaz i Carbonell, *Dom*

Bonaventura Ubach: l'home, el monjo i el biblista, està exhaurida des de fa uns anys.

No és difícil recomanar la lectura acurada i tranquil·la d'ambdues obres comentades. Ho faig fent-me ressò de les paraules del mateix P. Ubach al Pròleg de la segona edició d'*El Sinaí*: "Realment estàs a punt d'emprendre un viatge de gran importància bíblica: aniràs al Sinaí, a la muntanya de Déu, a aquella muntanya santa des del cim de la qual foren promulgats solemnement a la faç de tot el món els déu manaments de la llei de Déu".

Rosa M. Boixareu Vilaplana
Universitat Ramon Llull